

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
PROPTHALMIA NEONATORUM.

*Quam, pro Gradu Doctoris, in Reg. Acad. Aboënsis
Aud. Maj. venia Experientissimæ Facultatis Medicæ,
d. 12 Jun. h. a. MDCCCI, hor. a. 3 p. merid.
solitis, publice ventilandam sistit,*

PRÆSIDE

*Doctore GABRIELE ERICO
HAARTMAN,*

Med. Pract. Prof. Reg. & Ord. Reg. Societ. Patr. Holm. &
Oecon. Fenn. Membro,

ANDREAS JOHANNES ORRSTRÖM,

Med. Licent. Chirurgus ad cohort. lev. armaturæ Leg. Reg. Aboënsis,
nec non Stip. Haartm.

ABOÆ,
In Officina FRENCKELLIANA.

SÆ RÆ M:TIS
MAGNÆ FIDEI VIRO,
SUPREMI DICASTERII R. AB. CONSILIARIO,
AMPLISSIMO DOMINO,

ARVIDO
CEDERVALD,

*Ob paterna in se per mox septem annos collata
beneficia, in pignus animi gratissimi venerabundique,
hoc opusculum Tibi pie offerre voluit, debuit*

ANDREAS JOH. ORRSTRÖM.

DE
PYOPHTHALMIA NEONATORUM.

Opinionum commenta delet dies; naturæ judicia confirmat.

Cicero de Nat. Deor. L. 2.

Fata salutaris scientiæ, ab antiquissimis ad nostra usque tempora, qui paullo scrupuloser consideraverit, desiderium, quo, inprimis recentioribus temporibus, ad Systemata ut vocant condenda, hypothesisque excogitandas æstquare cœperunt Medici, tanquam potissimum scientiæ medicæ perficiendæ impedimentum ac obstaculum merito accusabit. Quis namque rei medicæ paullulum gnarus ignorare possit, quantum *Galen*i quatuor qualitates, varia Sectæ Chemicæ somnia, nec non ipsius *Boerhavi*i, summe cæteroquin æstimandi viri, error sic dictus loci, ne recentiorum attingamus tantopere agitata hypothes, ad retardandos medicinæ progressus contulerint? Merito igitur lætoque animo maximas tribuendas esse agnoscimus laudes iis celeberrimis viris, qui *Hippocrate* viam monstrante, missis Scholasticis ac theoreticis subtilitatibus, Pathologiæ fundamenta, Physiologiæ non speculativæ sed experimentis ac sanatione confirmatæ, nec non Clinicis superstruxerunt observationibus, eaque via salutiferam emendarunt amplificaruntque artem a). Horum opera ac

A

stu-

studio abstrusissimos morbos explicatos, tutissimamque eorum medelam excogitatam fuisseprehendimus, ita ut nova artis medicæ eaque multo præclarior jamjam emineat facies, quatenus vel diagnofin, vel curam respiciat morborum. Verum exstant tamen adhuc varii morbi neque rari neque valde mites, qui haud immerito ulterioribus subjiciendi sunt disquisitionibus, quibus vera a falsis discerni certa-que ulterius confirmari queunt. Specimen edituri Academicum ex his lubenter elegimus Pyophthalmiam neonatorum, quam hisce pagellis pertractare constituimus, non quasi novum plane explicare nosmet jactaremus argumentum, sed quia morbus sit etiam in nostris regionibus haud infrequens, & propter lugubres, quæ eum sibi ipsimet relictum haud raro comitari solent, sequelas memorabilis; quibus demum rationibus eam addere sufficiat, quod neque Cel. *Rosensteinus* infantilium morborum locupletissimus alias descriptor, neque alii ex nostratibus scriptores, quantum nos quidem intelligere potuimus, hocce attigerunt argumentum.

- a) Ideam Pathologiæ sanioris aptiorisque æque juste ac concinne exhibet Cel. *Hufeland* in præmio ad laudatissimum librum: *Ideen über Pathogenie*. Jena 1795.

Quæ autem hac de re breviter exponere nobis jamjam liceat, utpote a nostris institutis haud aliena, tuæ B. L. commendamus benigniori censuræ, legi-

legibus obtemperaturi academicis, absque desiderio honorem ac celebritatem auctoris consecrandi.

---

§. I. Pyophthalmiæ nomine significamus phlogosin oculorum apud infantes recens natos interdum obvenientem, cum tumore, rubore ac pruritu palpebrarum, nec non effluxu humoris flavi, spissiusculi, puriformis conjunctam; ratione denominationis a specie humoris istius defluentis & antiquo vitiis oculorum tributo nomine desumpta. Fastigium etenim versus morbi, cum totus eo corripitur oculus, hoc nomine tanquam consuetis medicorum dicendi formulis magis consentaneo uti maluimus, quam Blepharopyorrhœæ, quod namque a sede quamvis primum occupata appellationem trahens minus aptum nobis fuit visum. Blepharitis nomen, quod ipsi tribuit Cel. *Plouquet* a), utpote vehementiorem significans inflammationem, huicce morbo adscribere vetat lentior ejusdem progressus mitiorem indicans indolem; addita namque nomini viscerum affectionum terminatione *itidis* vehementiores eorundem significare consueverunt pathologi inflammationes e. g. Otitis, Pleuritis, Gastritis &c. Æque parum idoneam denominationem huicce morbo tribuisse putamus Cel. *Frank* b), qui ophthalmitidem purulentam neonatorum eum appellat, quo scilicet eodem nomine Hypopyon, acutam genuinamque infe-

A 2

quens

quens oculorum inflammationem, at ab hoc morbo plane diversam c) facile quisque intelliget d). Præter citatos jamjam Cel. Nosologos neminem hujus morbi fecisse mentionem comperimus e), Epiphoræ namque sebaceæ a Cel. *Sauvages* f) & *Sagar* g) commemoratæ nomen morbo a nobis describendo minime competere ex historia ejusdem facile patebit. Dicitur insuper Anglis Purulent Eye, Germanis vero Eiterauge h), Eiternde augenlieder & Eiterung der augendeckeldrüsen neugebohrner Kinder.

- a) Delineatio Systematis Nosologici. Tubingæ 1791, T. I. pag. 213. & Initia Biblioth. Med. Pract. & Chirurg. Real. T. I. p. 525. T. VI. p. 162. — b) De curandis hominum morbis, L. II. p. 69. — c) Cfr. hac de re exquisitam hypopyi descriptionem apud Cel. *Richter* in ejus Anfangsgründe der Wundarzneykunst. III B. p. 24. — d) Vetusta nomina nolens mutare ophthalmidis vocem quoque rejecit Cel. *Bursieri* (vide Instit. Med. Pract. Vol. III. p. 271) & antiquum ophthalmiæ nomen inflammationi oculi externæ veterum significationi adhærens haud immerito tribuit. — e) Miramur quoque non sine jure Cel. *Mauclerc* (A critical index to the Distempers of the eyes. London 1768) & *Taylor* (Nova Nosographia ophthalmica, Hamb. & Lipsiæ 1766.) qui locupletissimas morborum oculariorum tradiderunt nomenclaturas, nostram plane omisisse Pyophthalmiam. — f) Nosologia Methodica. Amstelod. 1768. T. II. p. 375. — g) Syttema morborum symptomaticum. Viennæ 1776. p. 340. — h) Quam incongrua hæc sit appellatio, facile inde apparet, quod eodem nomine suppuratio ipsius bulbi oculi hypopyon Græcis dictum a pathologis Germanicis vulgo indica-

dicatur, cfr. *Sprengel Handbuch der Pathologie* II. P. p. 307.]

§. 2. *Riverius* quamvis hujus morbi jamjam fecerit mentionem in *Observ.* hinc inde decerpt *Obs.* 3. a) attamen apud perplurimos, qui postea morborum infantilium communicarunt historias, in oblivionem venit, a qua *Cl. Storch*, casu a se anno 1737 observato satis exquisitè commemorato, eum quantum intelligere potuimus primus vindicavit b). Proxime vero præterlapsis decenniis multi exstiterunt rerum medicarum scriptores, qui etiam hujus morbi & accuratas & meditata tradiderunt commentationes, quibus multa non minus ad pathologiam quam therapiam ejus pertinentia nobis tradiderunt. Istas, eam ob rationem heic citare liceat, ut supplementi instar ad meritissimum *Cel. Plouquet* supra citatum opus c) fontes patefiant, unde depromimus, quæ de indole ac cura hujus morbi ex aliorum testimoniis afferre satis duximus. Obiter commemoratur hic morbus apud *Cl. Mellin* d) paullo vero prolixius descriptus deprehenditur apud *Cel. Scherfe* e). At non modo accuratiorem tam morbi quam remedium delineationem invenimus apud *Cel. Ware* f) *Schäffer* g) & *Goetz* h). Multas quoque easque secundum consuetudinem accuratissimas ac utilissimas communicavit *Cel. Reil* i) de nostro argumento observationes. Neque minoris pretii habenda sunt opera excellentissimorum virorum *Selle* k), *Underwood* l), *Girtan-*

ner m), Stark n), Spiering o) utpote quæ hac de re consulere haud pœnitebit. Hisce deum addere debemus Anonymi cujusdam laudatum opusculum Taschenbuch für angehende practische Aerzte p) & alius anonymi, Lipsiæ 1786 editum librum der Englische Kinderarzt q), ne in designato elencho hujus argumenti scriptorum desint quotquot nobis videre licuit.

- a) *Riverii* Opp. p. 682. — b) Von Kinderkrankheiten. T. II p. 225. — c) Init. Bibl. Med. Pr. & Chir. Real. d) Kinderarzt, Kempten 1781. p. 85. — e) Vollständiger Auserl. Arzt p. 511. — f) on the Ophthalmy, Pforophthalmy and Purulent Eye &c. London 1780. p. 106; qui liber germanice translatus exstat in Auserl. Abhandl. zum gebrauch pract. Aerzte VI. B. p. 327, 424. — g) Ueber die gewöhnlichsten Kinderkrankheiten und derer behandlung &c. Regensb. 1792, qui etiam in mox dicta collectione Auserl. Abh. z. gebr. pract. Aerzte XIV. B. p. 75, & in Medicinisch-practische Bibliothek von *Rabn*, I. B. I. St. p. 29 sq. receptus est. — h) Diff. Inaug. Med. de Ophthalmia infantum recens natorum, Jena 1791, quæ Germanice translata exstat in Neueste Samlung der auserl. u. neuelt. Abh. für Wundärzte, 6tes St. p. 282. — i) Memorabil. Clinicor. Medico-Practicorum 1790, Vol. I. Fasc. I. p. 106, quæ etiam Germanice translata exstant in mox citat. Neueste Saml. d. auserl. u. neuelt. Abh. für Wundärzte, VI St. p. 310. — k) Medicina Clinica 1789, p. 445. 1793, p. 395. — l) on the diseases of children. Lond. 1789, Vol. II, p. 17. — m) Ueber die Krankh. der Kinder. Berl. 1794, p. 125. — n) Handbuch zur kenntnis und heilung innerer Krankheiten, Jena 1799, p. 137. — o) Hand-

— o) Handbuch der innern und äussern Heilkunde, Leipz. 1799, p. 113. — p) 11:ten B. Leipz. 1798, p. 366. — q) p. 257.

§. 3. Aggreditur hic morbus infantes plerumque secundo, tertio, vel quarto a nativitate die, raro serius decimo. Tunica palpebrarum, quam adnatam vocant, intensius rubescere primum incipit leviterque intumescere; tumor autem brevi postea adeo increscit, ut palpebræ occludantur, quæ vero sive cum digito aperiuntur, sive quando plorant infantes, sive demum ob stricturam tantummodo marginis duriusculi revolvuntur, idque duplici modo: cartilagineosi nimirum earum margines, quos tarfos appellare solent Anatomici, aut introrsum versus oculi bulbum inclinantur, quod vitium entropium dicunt, aut extrorsum ectropii cognomine reflectuntur; unde inprimis horribilis nascitur aspectus, qui infausa quævis pertimescere jubet. Profluvium repente jamjam oboritur humoris ejusdam puriformis ab initio tenuioris deinde vero spissiusculi, quod sensim circa octavum vel decimum morbi diem adeo augetur, ut abscessum immensum quasi fontem hujus rivuli crederes exundantem. Immotis sub somno oculis sanies ista gelatinæ instar adeo spissescit, ut palpebræ quasi conglutinatae nonnisi vi aut prudenti fomentatione aperiiri queant. De origine hujus materiæ dubii diu hæsitavimus, præprimis cum plerique hujus argumenti statuerint scriptores a)

eam

eam ex inflammatis glandulis Meibomianis provenire; accuratiores vero adhibita contemplatione vel saltem in morbi progressu, reversis palpebris facile apparet, ex tota earum superficie liquorem istum excludere, quasi pori minutissimi spongiæ instar eum transmitterent ex recondito gurgite. Hinc facile quoque explicari potest ingens conjunctivæ oculi irritatio ac inflammatio, quæ sub progressu morbi reliqua comitatur ejus symptomata, eo plerumque vehementior, quo minor, ad collectionem humoris prædicti removendam, adhibita fuerit cura. Ea etenim neglecta, non prævisa intentatur perniciēs: mollescit namque, relaxatur, marcescitque & quasi plicata evadit cornea, donec sive vehementiore inflammatione in hypopyon mutetur sive accedentibus abscessibus, aut staphylomata, aut maculæ progignentur corneæ, quibus obscuratum visum immedicabilis tandem insequitur oculorum caligo; cujusmodi exempla apud pauperes inprimis, seram nimis parantes medicinam, contigisse interdum percepimus. Quam autem aliquando ex his causis provenire monet Cel. *Ware* b) corneæ rupturam, nobis inter perplurimos casus non visam fuisse, hic adnotare oportet. Neque vasorum inflammatorum unquam observavimus hæmorrhagiam, qua ipsam inflammationem interdum mitigari observavit Cel. *Reil* c). Ut plurimum alterutrum oculum duo vel tres dies citius aggreditur morbus, interdum vero utrosque simul. Primis diebus nulla adest febris, nullæque aut somni, aut appeti-

petitus aut excretionum turbæ; duas autem post hebdomadas infantes inquieti evadunt, multumque ejulant, jamque appetitus profternitur, somnus abrumptur, alvusque aut stipatur aut ut plurimum præter modum solvitur. Quo ipso tempore febris accedit haud mitis, quam consveta ejus comitantur symptomata, unde emaciantur ac tabescunt infantuli, diuturnas, per plures septimanas perferentes misérias, quibus cumulum addit insanabilis superveniens cœcitas, nisi finem malorum desiderata jamjam fecerit mors d).

- a) *Goetz* l. c. p. 283. cfr. etiam ea de re *Cel. Sprengel* Handbuch der Patholog. II. Th. p. 290. & *Richters* Wundarzneykunst, III. Th. p. 16. — b) *Auserles* Abh. VI. B. p. 426. — c) l. c. p. 107. — d) Adeo fatalem quidem nunquam observavimus exitum, cujus vero exempla apud citatos scriptores non desunt.

§. 4. Hujus morbi diagnosi ab ætate præsertim infantili; & peculiari inflammationis palpebrarum comite, saniei scilicet purulentæ profluvio desumitur; tenerrimam tantum ætatem namque huic phlogosi purulentæ obnoxiam esse, frequens testatur experientia. Neque nosmet de veritate eorum dubitare diffitemur, quæ *Cel. Ware* hac de re scripsit a), perhibens scilicet, adultos quoque aliquando multo licet rarius pyophthalmia nostra corripì, putansque ægrum, quem *Cl. St. Yves* descripserat b), eodem laborasse morbo; cujus quidem dubitationis ipse *Cel.*

B

Ware

Ware nobis suppeditavit argumentum, dum fatetur ophthalmiam adultorum quæ mentiatur pyophthalmiam, diversam omnino quam in recens natis infantibus præbere formam c), ne dicamus, quod cæteri, qui hujus morbi tradiderunt historias, eam ad tenerrimam restrinxerint ætatem. Primam cum phlogosis palpebrarum scenam aperit, dubia adhuc hæret morbi diagnosi, donec mox inscutura secretio copiosior seri puriformis eam confirmet. Facilem autem tum putamus eam esse, nisi ophthalmia venerea primis post nativitatem diebus sese prodiderit, contagio scilicet sub partu a matre syphilitica translato, cui forsan nostram pyophthalmiam quam maxime referendam esse ex eo concludimus, quod fuerint viri celeberrimi, qui, pyophthalmias neonatorum perplurimas a syphilitica derivandas esse origine statuerint d). Speramus autem quemcunque a venerea nostram pyophthalmiam posse discernere, qui ad decursum luis venereæ apud infantes probe attenderit, ex quo quidem patebit primo corneam quoque in ophthalmia venerea vehementer inflammari, quod quidem in nostra non accidit, nisi quamprimum gravior morbus diutius duraverit, deindeque manifestum erit secretionem puris in ophthalmia venerea ad cantum oculi tantummodo internum fieri, quam vero in pyophthalmia neonatorum ex tota palpebrarum superficie interna destillare supra adnotavimus e).

- a) l. c. p. 424. — b) *Maladies des Yeux*, p. 56. — c) l. c. — d) *Starck* l. c. p. 137. & *Goetz*, l. c. p. 289. — e) cfr. *Girtanner* l. c. p. 139. ejusdemque über die venerische Krankheit. Götting. 1788, p. 428, & *Spiering* l. c. p. 106.

§. 5. Rarius aliis adversæ valetudinis generibus sese complicare hicce solet morbus, & ex nostra quidem opinione ad topicos eosque simplices referri meretur; quod quidem frequens pyophthalmiæ nullis aliis vitiosis corporis affectionibus stipatæ observatio, simplexque felici cum successu ipsi adhibita medela, nobis persvaserunt a). Aliquando variæ tamen sese adjungere dicuntur cutaneæ eruptiones, aut in capite, aut in aliis corporis locis obviæ b), quæ vero, tanquam ex accidenti ortæ, neque morbi indolem neque medendi methodum mutare queunt. Luem syphiliticam hujus morbi prima quam sæpissime subducere stamina, celeberrimi quidem ut mox supra observavimus, docuerunt viri, quo eam ad complicationes hujus morbi referre, nobis esse injunctum lubenter fatemur; cum autem inter per plurimos, quos nobis observare contigit ejusdem casus, nullum viderimus, in quo istam accusare potuimus complicationem, ab antisiphilitica plane diversam adhibuimus medendi methodum eoque successu, ut ne minimam quidem miasmatis syphilitici, quod ad hujus morbi genesin aliquid contribuisset, relinquere potuisset suspicionem c). Diathesin scrophu-

iosam quam pyophthalmiæ nostræ adjunctam Cel. *Ware* d) semel sese observasse testatur, tanquam præcipuum hujus morbi fomitem considerat vir summæ auctoritatis Cel. *Hufeland* e), quam vero sententiam assumere vetant subitanea interdum morbi origo, absentia multis in casibus reliquorum serophulas concomitantium symptomatum, nec non quæ sæpe sola successu topica adhibita remedia f). Neque tamen negamus aliquando conjunctionem accidere horum vitiorum, quamvis ex accidenti magis quam sua natura tum confluentium. Rarissimum quoque comitem pyophthalmiæ nostræ observari putamus hecticam, quam inter causas ejusdem enumerant Cl. *Spiering* g), & *Goetz* h), utpote quæ neque pertineat ad tenerrimæ ætatis morbos i), neque ex iis, quæ apud infantes recens natos contingere solent, causis, originem ducere vulgo putetur k). Potius sane, si quasdam universales potentias nocentes, causarum vice, huic morbo tribuere liceat, aut rheumaticæ aut catarrhalis acrimoniæ, ut humoristarum l) more loquamur, seminia aliquando esse adjuncta remur; quæ namque ab aëre frigidiusculo incautius admissio ortum suum sæpe trahere, diu Medicis innotuit.

a) Consentientes nobis hac in re videmus Cel. *Ware* l. c. p. 425, & *Reil* l. c. p. 315. — b) Iidem auctores l. c. —

c) Monet quoque Cel. *Girtanner* über die Krankheiten der Kinder, p. 126. hanc inflammationem a venerea ophthalmia probe esse distinguendam. — d) l. c. — e) Ueber die

Natur,

Natur., Erkenntnißmittel und Heilart der Scrophel-Krankheit, Jena 1795, p. 20. — f) Quam insufficiens in scrophulis sit topica medendi methodus sola adhibita, ex mox citato satis elucet libro. — g) l. c. p. 114. — h) l. c. p. 295. — i) Cfr. ea de re *Rosenstein*, *Armstrong*, *Schäffer*, *Underwood*, *Girtanner* aliorumque de morbis infantum notissimos libros. — k) Statuunt quidem celeberrimi Medici, phthisin vel hæcticam ad hæreditarios referendam esse morbos, quod neque nos negare possumus; at cum notum sit, vitium istud, ex hæreditate licet in aliquem translatum, five causam aliquam desiderare vehementiorem, five diuturnitatem hæreditariæ debilitatis præstolari, antequam insidias quasi ex occulto paratas, vehementius patefaciat: dubitandum sane esse putavimus, id apud infantes neonatos, ex sola hæreditaria labe fieri posse. — l) Hocce nomen tribuerunt cavillatores iis, qui morbos humorum quasi per se subsistentes a cæteris, nomine acrimoniarum, dilcreverint; quæ quidem dicendi formula quamvis innitatur fundamentis non modo jamjam convulsis sed etiam eversis, ea tamen ratione apta nobis esse videtur, quod uno quasi verbo significet mutationem humorum, quam, quoad crasin ac mixtionem tam chemicam quam vitalem, per quemvis stimulum peregrinum eos subire confirmant evidentissimæ a Cel. *Hufeland* in excellentissimo libro über pathogenie p. 224 allatæ rationes.

Prognosis præterea pyophthalmiæ bona plerumque contingit nisi perversa admodum adhibita fuerit cura, quam cæcitatem immedicabilem frequenter subsequi, supra adnotavimus. Sponte quidem aliquando, at plerumque, nonnisi cauta humoris purulenti adhibita ablutione, aliisque mox recensendis

remediis in auxilium vocatis, valetudinem recuperari adnotandum est.

§. 6. Decursus morbi plerumque lentus esse solet, imprimis dum vehementioribus stipatur symptomatibus, raroque intra quatuor terminatur hebdomadas. Frequens quidem adeo levis ejus occurrit gradus, ut singularem neque alliciat neque mereatur attentionem, quique sponte intra paucos evanescit dies a); de eo autem jam non movetur quaestio, utpote qui nec medico nec medicamento egeat. Graviores autem hujus morbi casus, quorum primas supra duximus lineas, haud raro usque ad sex hebdomadas & ultra extenduntur b). A medendi quidem methodo hoc magnopere pendet, quæ dum ab initio jam congrua adhibeatur, morbo finem multo citius facit, perversa vero vehementer protrahit. In tria commodè dividi potest stadia, primum, dum incitamentum peregrinum sese manifestat pruritu, rubore atque palpebrarum sub somno conglutinatione, secundum, quando profluvium saniei puriformis ægrotum vexare incipit copiosius, atque tertium, quo ex detumescencia & imminutione profluvii purulenti finem sperare licet notabilem, nisi pejorem exitum, vehementiora symptomata, ac præpostera noxiaque adhibita cura metuere jubeant.

a) Ejusmodi levioris morbi mentionem facit Cel, *Schäffer* l. c. p. 77. — b) *Schäffer* l. c. & alii.

§. 7. *Ætiologiam* ut in plerisque aliis morbis ita etiam in nostra pyophthalmia, explicatu difficillimam esse, fateri nosmet oportet; neque enim, quod quidem in illis facilius succedit, certo eruere potuimus quænam causæ remotæ huic morbo speciatim faveant, sive quod magna fuerit diversitas subjectorum, in quibus hoc vitium nobis observare contigit, sive quod crebra quoque apud celeberrimos hujus argumenti scriptores ea de re occurrat discrepantia. Nullum autem, quantum nos potuimus perspicere, hominum genus, nulla fors, nullus corporis habitus ab hoc morbo immunes reddunt infantes recens natos. At si aliquam singularem causam prædisponentem accusare licet, eam in speciali debilitate oculorum esse quærendam censemus. Adspectum namque eorum hebetiorem plerumque fuisse infantibus hoc vexatis morbo, satis nobis persuasum habemus. Magnopere vero dubitamus num scrophulosa labes, quam Cel. *Hufeland* tanquam primum hujus morbi fomitem accusat, singularem præ reliquis hæreditariis vitiis possideat facultatem huncce morbum gignendi; nam rationibus supra a nobis in hunc finem allatis, eam quoque addere liceat, quod in nostra urbe quamvis apud vilioris sortis homines scrophulosæ frequenter valde occurrunt affectiones, non ea tamen ratione, qua fuissent si indubia fuerit hypothesis Cel. *Hufeland*, hic quod tuto asserere possumus, occurrunt pyophthalmiæ. Præterea quoque vim stimuli scrophulosi in recens natis

tis infantibus multo esse infirmiore, quam ut topicas exagitare possent tantas turbas, multis comprobari posset argumentis nisi limina hujus scriptiunculæ excederent. Quæ de complicationibus hujus morbi in §. 5. adnotavimus, cum prædictis ulterius comparari velimus.

Causas quidem occasionales multiplices omnino esse & scripta Medicorum & ipsius morbi svadet indoles. Quantum namque eam intellexerimus, quodcunque stimulorum genus, pyophthalmiam producere quidem potest nostram, dummodo superficiem palpebrarum internam ea afficiat ratione, ut secretio muci consveta in materiam purulentam jamjam mutata copiosius profluat. Neque refert, siue internus siue externus fuerit stimulus, quamprimum is namque vim suam in vasa palpebrarum excretoria exferit, mox ea surgit inflammatoria labes cui morbi nostri originem adscribere oportet. Hinc non mirum, multas adeo causas hujus morbi excitantes apud auctores describi ac enumerari. Alii namque frigidiusculum, cui intempestive & incaute exponuntur infantes, accusant aërem a), alii splendorem lucis oculis subito nimis admissum, tenerrimum adhuc visum valde incitantem b), alii corruptum, quo vivitur, aërem c), alii denique fumum in domibus pauperum interdum obvium d). Casus quoque varii sub partu contingentes tanquam causæ occasionales merito censentur, utpote partus difficilis inprimis

mis ab impactione capitis (Gallis enclavement), usus forcipis incautus, vel alia quaecunque obstetricis imprudentia e). Primaria tamen causa occasionalis, cujus mentionem quoque facit Cel. Goetz f), ex nostra quidem opinione consistit in muco illo caeseo qui totum corpus obtegit infantis neonati, per obstetricis negligentiam sub lavatione consveta incaute relicto, quem a libero aëris accessu in heterogeneum mutatum stimulum tenerrimi ægre ferunt oculi g). Quam a meconio retento deducit Cel. Goetz h) pyophthalmiam, hanc causam minime solum saltim agnoscere ea ex ratione arbitramur, quia ejus in oculos vim nullis aliis probare potest argumentis; præterea sana docet philosophia, quamvis præcedentem quendam corporis affectum aliquando insequatur diversæ vel potius incognitæ indolis morbus, minime inde esse concludendum illum hujus esse causam.

- a) *Ware* l. c. p. 425. — b) *Schäffer* l. c. p. 78. — c) *Reil* l. c. p. 106 ubi pyophthalmiam hanc ob causam in Nosocomiis obstetriciis epidemicam interdum occurrere monet. — d) *Goetz* l. c. p. 287. — e) *Id.* l. c. p. 288. — f) l. c. p. 293. — g) Si accurata hujus muci negligatur lavatio, in aliis quoque locis tanquam stimulum agere, unde varias deducunt eruptiones cutaneas, peritæ ferunt obstetrices. — Prætereaque notum est alium ejusmodi exsudantem humorem intra præputium diutius castorum virorum, tanta interdum corripi acrimonia, ut phimosis ac excoriationes producat. Hisce demum id addere licet ar-

gumentum, quod simile aliquid in catulis recens natis accidat, ut monet Cel. *Reil* in citato libro *Neueste Saml. f. Wundärzte*, VI. B. p. 310. — h) l. c. p. 308.

Multo autem magis ambigua jamjam dijudicanda est quæstio, num miasma venereum pro causa pyophthalmiæ hujus unquam sit habendum vel non? affirmant eam alii, ut jam supra citavimus auctores celeberrimi, improbant alii; & quamvis non nostrum sit inter eos tantas componere lites, liceat tamen ea afferre argumenta, quæ dubiam valde istam nobis reddiderunt causam. Observare itaque primum rerum jubet ordo, miasma venereum infantibus non nisi sub partu in vagina matris immediate contiguum a parentibus communicari posse i), unde sequitur, ophthalmiam veneream apud infantes recens natos non esse chronicam, quam a confirmata tantum lue cœu ejus symptoma oriri celeberrimi dixerunt viri k), sed potius acutam, qualem & materiam gonorrhœicam oculis incaute immissam producere notum est, quæ & vehementioribus stipatur symptomatibus & citius decursum absolvit priori. Cum autem nostra pyophthalmia ad chronica multo magis quam ad acuta pertineat vitia, longeque mitior sit ophthalmia gonorrhœica, non videmus, qua ratione ea ab hacce derivanda sit causa. Deinde quoque adnotare oportet, curam, quamvis laxantibus & collyriis ac injectionibus mercurialibus interdum feliciter absolutam, originem veneream minime comprobare, ut-

pote

pote quæ medendi methodus in multis aliis quoque ophthalmiæ generibus cum fructu adhibeatur. Quibus denique id addere juvat argumentum, quod si veneræ fuissent pyophthalmiæ, ad quas sanandas, quem in ultima § mox descripturi sumus, simplicem adhibuimus lambitum, foedum sane contagium lambentes infestasset, quod tamen nunquam contigisse certo nobis constitit. Si itaque, quod interdum accidere posse minime negamus, pyophthalmia in infante syphilitico oriatur, eas ut diversas, quamvis jam concurrentes, ægritudines putamus esse censendas, quarum hujus tanquam vehementioris, ac totam machinam humanam infestantis reliquaque quasi commutantis vitia, primaria ratio sit habenda.

- i) *Girtanner* Abhandl. über die vener. Krankh. I. B. p. 430.
Closius über die Lustseuche, Tubing. 1797, p. 46. —
 k) *Girtanner* l. c. p. 419. *Spiering* l. c. p. 106 &c.

§. 8. Curam ad causam morbi consentaneam esse adhibendam & sana ratio & omnis ævi periti svaserunt pathologi, quem finem consecuturi, varias admodum præscripserunt cel. supra citati auctores medendi methodos, ad suam quamque de pathogenia pyophthalmiæ accommodatam opinionem, quibus multa sane dubia & nobis exstiterunt & aliis medentibus. Breviter tantum eas hic attingere, arcti hujus dissertationis jubent limites; quorum autem interest accuratiorem sibi harum rerum compa-

rare notitiam, sufficiat adnotasse, eam, nisi liceat ipsos fontes adire, ex dissertatione Cel. *Goetz* supra citata acquiri posse satis locupletem a). Quod itaque remedia primum attinet topica, quorum quidem apud dictos auctores imprimis & indole & agendi facultate valde diversa commendantur, monendum est Cel. *Ware* b) quem secutus quoque Cel. *Girtanner* c) adstringentia proposuisse medicamina; alii autem, *Reil* d), *Stark* e), *Spiering* f), emollientibus favent. Cel. *Ware* singularem imprimis vim effluxum istum purulentum cohibendi adferibit aquæ camphoratæ Pharmacopœæ Bateanæ, cujus hæc est formula g): Rec. Vitriol. Rom. Boli Armen. ana Uncias quatuor, Camphoræ purificatæ unciam; terendo fiat pulvis, de quo projice unciam unam in aquæ bullientis libr. quatuor, amove ab igne & subsideant fæces; hujus v.æ Dr. j cum v.æ frigid. Unc. ij mixtam ad collyrium adhiberi jubet h). Cel. autem *Girtanner* i) aquam commendat Saturninam, ad canthum oculi siphonis ope caute injiciendam. Qui vero emollientia adhiberi volunt, varia ejus generis præscribunt pharmaca, lac tepidum, decoctum malvæ vel althææ, albumen ovi in aqua rosarum solutum, mucilaginem seminum cydoniorum, solutionem gummi arabici &c.; hæc autem tam ad injectiones quam fomentationes admoveere solent, hisceque opium addere sùadet *Spiering* k). Mediam quasi tenens viam speciale proponit Cel. *Goetz* l)

reme-

remedium ex cremore aluminoso cum unguento fam-
bucino, quo, interpositis injectionibus, illinuntur pal-
pebræ. Cel. Stark m), qui originem hujus morbi
a syphilitico contagio esse deducendam generatim
admodum statuit, remedio quoque mercuriali topico ni-
mis confidere veremur; præscribit nempe unguentum
ex axung. porcin. sive unguent. rosar. Unc. ꝑ Merc. ☿
rubr. gr. iij. cujus tantillum oculo inflammato in-
fricatur.

Antiphlogistica remedia, tam interne quam ex-
terne adhibenda, quorum nostra quoque qualiscun-
que confirmavit experientia, topica prius exposita
medendi methodo mox breviter recensibimus. Cæ-
tera vero, quæ interne præsertim, ad fomitem mor-
bi, toti quasi animalis machinæ fixum, evellendum
vel destruendum præscripserunt celeberrimi hujus
argumenti scriptores medicamina, varia, pro varia
causæ morbificæ indole, esse assumenda, sana ju-
bet therapia. Sic namque antisyphilitica miasma-
ti venereo, antiscrophulosa acrimoniæ scrophulo-
sæ opponenda esse, & sic porro, cuique salutari
scientia paullulum instructo compertum esse merito
judicamus.

a) Cum iis autem, quæ in ea traduntur, comparari meren-
tiam opera Cel. Schæffer, Girtanner & Spiering. — b) l. c.

p. 427. — c) Ueber die Krankh. der Kind. p. 126. —
 d) l. c. p. 109. — e) l. c. p. 137. — f) l. c. p. 114. —
 g) Pharmac. Bat. ed. sexta p. 5. — h) In ectropio ejus-
 modi fomentationes adstringentes inprimis commendat Cel.
Goetz l. c. p. 301. — i) l. c. — k) l. c. — l) l. c.
 p. 302.

§. 9. Quæcunque jamjam fuerit pyophthalmiæ
 causa, eam ejus esse indolem ac naturam, omnes
 consentiunt, qui hocce attigerunt argumentum scrip-
 tores, ut præternaturalis in hoc morbo adsit va-
 forum secretiorum in palpebris irritatio, qua hu-
 moris secreti non modo qualitas mutatur sed etiam
 quantitas præter modum augetur, sive hoc simpli-
 ci fiat stimulo externo a) sive materia quadam he-
 terogenea per oscula vasorum lymphaticorum aut
 extrinsecus reforpta b), aut ab internis locis illuc
 delata. Facilis hinc deducitur indicatio curatoria:
 abluenda nempe primum est sanies purulenta, ne vel
 copia sua distensionem partium affectarum augeat,
 vel acrimonia vim morbosi stimuli multiplicet; a-
 vertenda deinde est irritatio, novo eoque aliquan-
 tulum vehementiori in alienis locis excitato stimu-
 lo; demumque prospiciendum est ne inflammatio
 altiores atque quasi fœcundiores agat radices, quo
 sine antiphlogistica quævis in vehementiori præser-
 tim malo conducit methodus. Hanc viam quan-
 do tempestive satis secuti sumus, prospero semper
 lætati

lætati sumus eventum, quamvis neque magnum neque artificiosum adhibuerimus pharmacorum apparatus. Ad primam quidem indicationem assequendam nobis suffecit casti ac nullis oris ulceribus fœdati hominis lambitus, quo collecta sanies quasi exsugitur ipsæque palpebræ utilissime detergantur. Præstat hæc methodus injectionibus siphonum ope institutis, illa namque mitiori titillatione pruritus mitigat ægrotulis satis incommodum optimeque heterogeneum abstergit stimulum, hæc autem sine offensione sensilissimarum partium eaque dolorifica difficulter admoventur, nihiloque minus insufficienter satis collectiones abluunt c). Sæpe itaque accidit, quod suctionem infantuli non modo sine molestia sed etiam grate tulerint, cum e contrario ab injectionibus, quas & caute & commodis instituimus instrumentis, haud leves procreatos fuisse dolores, ejulatus ac inquietudo satis proderent. Post quamvis quoque suctionem non modo collectionem puris sublatam fuisse sed etiam tumorem palpebrarum si non resolutum nihilo tamen minus valde imminutum observavimus, quo id effecimus, ut statum ipsorum oculorum intueri facile fuerit. Sæpe quoque exsuctionem purulentæ istius colluviei & lambitus oculorum, sine aliorum remediorum adjumento ad vitium hocce removendum sufficere multis experti sumus exemplis. Neque tamen altera, imprimis, si vehementius sit vitium, negligenda est

est curationis via, eo tendens, ut stimulus in alia saniora quasi derivetur loca, secundum adagium antiquum "morbus morbum tollit"; in omnibus eam quotquot sunt morbis dolorificis utilissime adhiberi medendi normam ex therapia generali notissimam longa eaque frequentissima medicos docuit experientia; hoc fit hirudinibus ad tempora & sub oculis applicatis, epispasticis & vesicatoriis, in brachiis, nucha, vel etiam ipsis temporibus admotis, nec non laxantibus lenioribus. Hoc sine calomelas, rite præparatum, tanquam præstantissimum esse ecco-proticum adhibendum d) celeberrimorum de morbis oculorum scriptorum testantur observationes e), quamvis nulla adsit syphilitici fomitis suspicio. Præterea omnia stimulantia arcenda esse, ne quid detrimenti capiant oculi, facile quisque videt; aëris itaque frigidiusculi ac vividioris lucis accessus est prævertendus, fletus quatenus licet cohibendus &c. Quando debita hujus mali neglecta fuerit vera, vel potius perversa aliqua adhibita medela, accidere, quod supra monuimus, potest, ut gravior suscitetur inflammatio una cum vehementioribus ejus symptomatibus, quibus truculentior minitatur exitus. Hoc in casu omnia ea, quæ in acutiori ophthalmia

thlmitide a celeberrimis auctoribus præscribi solent, quæ, ex eorum operibus notissima heic præterimus, adhibenda esse facile quisque perspicit.

- a) Quando aut aër frigidus aut lux nimis vivida tenerrimos inasvetosque aggreditur infantis recens nati oculos. — b) Quod quidem fieri potest si remanserit aliqua muci infantis neonatos obtegentis copia, vide præced. §. — c) Exemplum hujus rei evidentissimum vidimus in puello dilectissimo, qui tertio a nativitate die hoc morbo vexatus, omnia fere, quotquot commendantur, absque ullo levamine expertus erat medicamenta. Hirudines namque ter ad tempora & pone aures, sinapismus in nucha, vesicatoria in brachiis & pone aures, applicata, laxantia varii generis propinata & injectiones tam ad Cel. *Ware* methodum adstringentes, quam ad Cel. *Reil* mentem emollientes sedulo institutæ, tertia jam ineunte hebdomade frustra adeo erant adhibita, ut in pejus omnia jamjam ruerent. Quibus permoti, omnis omnibus reliquis adminiculis, suctum ab oblietrice & propositum & institutum studio permisimus, qui quidem intra paucos jamjam dies optimum habuit successum; observarique meretur puellum post quemque suctum placido sopitum fuisse somno, licet antea gemitibus ac lamentationibus dolorem significaret haud exiguum. Felix autem hicce successus nosmet permovit, eandem in aliis casibus adhibendi methodum, qua felicem experti successum multo magis quam antea convicti sumus, hoc vitium a venerea labe raris-

sine esse derivandum, — d) Antacida, quorum, in hoc casu primum esse magnesian albam, notum est, & rhabarbarina eodem sine esse adjungenda, plerique moment infantilium morborum scriptores, — e) *Richter, Ware, Janin &c.*

Tantum.

